

Секція «Організації та економіки фармації»

**АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА АПТЕЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ**

Костенко Олександр Васильович

*Науковий керівник: к.ф.н., доцент Алекперова Н.В.
Кафедра організації та економіки фармації
Завідувач кафедри: д.ф.н., професор Косяченко К.Л.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Актуальність. Тема діджиталізації на світовому сучасному аптечному ринку на сьогодні є дуже затребуваною. Кількість цифрових інновацій з кожним роком збільшується та модернізується, і це надає більше можливостей для покращення рівня праці та збільшення рівня задоволеності споживачів.

Несподівана пандемія COVID-19 надала новий поштовх для розвитку та вдосконалення фармацевтичному бізнесу у просунуту цифрову еру. Але не тільки пандемією обумовлена її актуальність, а також тенденціями щодо збільшення онлайн торгівлі у світі, у тому числі на аптечному ринку. Так, за даними Fortune Business Insights, з 2018 року темпи зростання ринку онлайн аптек у середньому складають 17,3% на рік.

Також спостерігається збільшення зацікавленості споживачів до купівлі ліків онлайн за останні роки. За даними Opinions and Lifestyle Survey, у 2018 році кількість людей у Великій Британії та Німеччині, які купували лікарські засоби через інтернет, складала 14% опитуваних, а у 2020 – вже 26%.

Мета роботи. Дослідження використання цифрових технологій на світовому та українському аптечному ринку.

Задачі:

- 1) провести дослідження законодавчого регулювання інтернет торгівлі лікарськими засобами на українському аптечному ринку;
- 2) проаналізувати українські та американські онлайн аптеки.

Матеріали та методи: Методи дослідження – системний, логічний та контент аналіз.

Ставлення споживачів до інтернет аптек за допомогою додатку Google Trends в Україні та даних дослідження Esmir Demai та Xhimi Hysa у Європі у 2019 році.

Тенденції розвитку цифрових технологій у фармації за даними Fortune Business Insights та Opinions and Lifestyle Survey. Дослідження онлайн-аптек на світовому та українському ринках з використанням інформації на веб-сайтах компаній Amazon та iPharm.help.

Нормативно-правове регулювання електронної роздрібно торгівлі лікарських засобів, дані веб-сайту Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.

Результати. Варто почати з того, що аптечний ринок є клієнтоорієнтованим, та згідно з дослідженнями проведеними Esmir Demai та Xhimi Hysa у Великій Британії та Німеччині, для більшості споживачів (72% опитуваних) присутність аптеки в інтернеті є важливою. Крім того, відсутність або недостатня присутність аптек в онлайн просторі не дозволяє бути конкурентоспроможними та займати бажану частку ринку. На даний час найбільш розвиненим ринком інтернет аптек є ринок США, та одним із найяскравіших представників – компанія Amazon. Проаналізувавши веб-сайт Amazon можна побачити, що там присутній зручний пошук ліків як по назві, так і по симптому. Також в онлайн форматі можна порівняти вартість ліків та подивитись на деталі, пов'язані з замовленням. Забрати ліки можна у будь-якому місці та в будь-який час, при цьому є функція цілодобової фармацевтичної опіки онлайн.

Проведений нами аналіз за допомогою Google Trends продемонстрував, що в Україні з 2018 року по 2020 рік більше, ніж в три рази збільшилась кількість запитів споживачів щодо купівлі ліків онлайн, або доставлення ліків додому.

Торгівля лікарськими засобами онлайн офіційно дозволена в Україні з 17 вересня 2020 року, після набуття чинності Закону України «Про внесення змін до статті 19 Закону України «Про лікарські засоби» щодо здійснення електронної роздрібно торгівлі лікарськими засобами». Ці зміни регламентують нормативно-правові вимоги, які повинні дотримуватися аптеками при продажі ліків онлайн, а саме: 1) мати спеціалізовану ліцензію; 2) онлайн аптекам необхідно знаходитися у державному реєстрі інтернет-аптек на сайті Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками; 3) онлайн аптеки повинні мати

функцію надання фармацевтичної опіки онлайн; 4) повинні мати спеціально оснащену службу доставлення лікарських засобів.

Прикладом української онлайн аптеки, що дотримується усіх правових норм, був обраний стартап iPharm.help. Вони з небагатьох компаній на українському аптечному ринку мають власного чат-бота консультанта, який запрограмований за допомогою протоколів провізорів для більш зручного та безпечного підбору ліків споживачами при здійсненні ними відповідального самолікування. Також iPharm.help надають функцію цілодобової фармацевтичної опіки.

Висновки. Дане дослідження демонструє збільшення зацікавленості та важливості для споживачів присутності аптек онлайн, як у світі, так і в Україні. Проаналізоване законодавче регулювання та зміни до Закону України «Про внесення змін до статті 19 Закону України «Про лікарські засоби» щодо здійснення електронної роздрібної торгівлі лікарськими засобами», які набули чинності у вересні 2020 року. Проведені дослідження закордонних та вітчизняних веб-сайтів аптечних мереж стосовно використання ними певних інструментів діджиталізації для задоволення потреб споживачів при наданні кваліфікованої фармацевтичної опіки.